

**Základní a Mateřská škola Vlkaneč,
okres Kutná Hora**

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání

**„Jen si děti všimněte, co je krásy na
světě...“**

ŠVP ZV s č.j. ŠVP – ZŠ - 1/2016

Obsah

1. Identifikační údaje
2. Charakteristika školy
3. Charakteristika ŠVP
 - 3.1. Zaměření školy
 - 3.2. Výchovní a vzdělávací strategie
 - 3.3. Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
 - 3.4. Vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných
 - 3.5. Způsob zpracování učebních osnov jednotlivých vyučovacích předmětů v ŠVP
 - 3.6. Průřezová témata
4. Učební plány
 - 4.1. Učební plán pro 1. stupeň
 - 4.1.1. Poznámky k učebnímu plánu 1. stupně
5. Přehled vyučovacích předmětů
6. Vzdělávací oblasti
 - 6.1. Jazyk a jazyková komunikace
 - 6.1.1. Český jazyk a literatura
 - 6.1.2. Anglický jazyk
 - 6.2. Matematika a její aplikace
 - 6.2.1. Matematika
 - 6.3. Informační a komunikační technologie
 - 6.3.1. Informatika
 - 6.4. Člověk a jeho svět
 - 6.4.1. Prvouka
 - 6.4.2. Přírodověda
 - 6.4.3. Vlastivěda
 - 6.5. Umění a kultura
 - 6.5.1. Hudební výchova
 - 6.5.2. Výtvarná výchova
 - 6.6. Člověk a zdraví
 - 6.6.1. Tělesná výchova
 - 6.7. Člověk a svět práce
 - 6.7.1. Pracovní činnosti
7. Hodnocení výsledků vzdělávání žáků

1. Identifikační údaje

Název ŠVP:	„Jen si děti všimněte, co je krásy na světě...“
Údaje o škole:	Základní škola a Mateřská škola Vlkaneč, okres Kutná Hora Vlkaneč 29, 285 64 Vlkaneč tel. 327391110 IČO: 75030675 E –mail: zs.vlkanec@seznam.cz IZO zařízení : 600046273 IZO základní školy: 102226318
Zřizovatel:	Obec Vlkaneč Vlkaneč 20 285 64 Vlkaneč okr. Kutná Hora tel. 327391106 IČO: 00236691 E – mail: starosta@ouvulkanec.cz
Ředitelka:	Mgr. Marcela Formánková Základní škola a Mateřská škola Vlkaneč, okres Kutná Hora, Vlkaneč 29, 285 64 Vlkaneč tel. 327391110 E –mail: zs.vlkanec@seznam.cz
Zástupkyně ředitelky:	Mgr. Dagmar Altmannová Základní škola a Mateřská škola Vlkaneč, okres Kutná Hora, Vlkaneč 29, 285 64 Vlkaneč tel. 327391110 E – mail: zs.vlkanec@seznam.cz
Koordinátorka ŠVP:	Mgr. Marcela Formánková Základní škola a Mateřská škola Vlkaneč, okres Kutná Hora, Vlkaneč 29, 285 64 Vlkaneč tel: 327391110 E – mail: zs.vlkanec@seznam.cz
Platnost dokumentu:	Dokument nabývá platnosti od 1. 9. 2016.

Projednáno na pedagogické radě ZŠ a MŠ Vlkaneč, okres Kutná Hora dne 22. 6. 2016.

zřizovatel

školská rada

ředitelka školy

2. Charakteristika školy

Úplnost a velikost školy

Základní škola a Mateřská škola Vlkaneč, okres Kutná Hora, je malotřídní školou I. stupně s pěti ročníky spojenými ve dvou třídách. Kapacita ZŠ je 40 žáků. Vzděláváme žáky z Vlkaneče, ale i okolních vesnic – Kozohlody a Nová Ves u Leštiny. Do 6.ročníku přecházejí žáci do ZŠ v Golčově Jeníkově nebo do Čáslavi.

Součástí školy je i školní družina, která se naplňuje do maximální kapacity. Zřizovatel školy – Obec Vlkaneč - se rozhodujícím způsobem podílí na školním provozu.

Materiální, prostorové a technické podmínky

Naše škola není velká, ale přesto prostorná, čistá a vhodně esteticky upravená. V jejích prostorách jsou prezentovány ve velké míře práce žáků a informace o jejich činnosti a dalších školních aktivitách.

Výuka probíhá ve dvou učebnách, kde v jedné se nachází interaktivní tabule s dataprojektorem. Nastavitelný nábytek ve třídách zohledňuje rozdílnou výšku žáků. Osvětlení učeben je vyhovující a okna jsou opatřena žaluziemi. Z hlediska materiálně technického vybavení je škola vybavena 5 PC a 8 notebooky s připojením na internet. Na uspokojivé úrovni je vybavení kopírovací technikou. Nákup a obnova učebních pomůcek a učebnic probíhá v těsné návaznosti na výši prostředků přidělených v rámci rozpočtu pro jednotlivé kalendářní roky.

Škola nemá k dispozici tělocvičnu, a proto větší učebna je využívána po vystěhování lavic jako cvičebna. V docházkové vzdálenosti 5 min. je využíváno travnaté hřiště TJ Vlkaneč. Vyučujícím slouží kabinet, kde jsou uloženy především pomůcky, hlavní zázemí je soustředěno do společné sborovny (ředitelny). Zde jsou umístěny i veškeré informační a metodické materiály, PC a notebooky s přístupem na internet.

Šatna je umístěna pro žáky v přízemí. Hygienické zázemí je dostačující a odpovídá příslušným normám. Všechny prostory jsou přirozeně větrány okny.

Stravování žáků a zaměstnanců se uskutečňuje ve školní jídelně v mateřské škole. Prostory pro společné stravování jsou náležitě vybavené a respektují hygienické normy. V době příznivého počasí využívají žáci školní zahradu. Školní družina je umístěna v jedné učebně.

Škola je vytápěna plynovým topením.

Charakteristika žáků a pravidla pro zařazování žáků do tříd a skupin v ZŠ

Žáky tvoří děti z Vlkaneče, z Kozohlod a z Nové Vsi u Leštiny.

Zařazování žáků do tříd se řídí platnými právními předpisy (§1 odst. 7 Vyhlášky č. 48/2005 Sb. O základním vzdělávání ...) vzhledem k malému počtu žáků a výukou pouze 1. stupně ZŠ se žáci zařazují do 1. ročníku ZŠ podle věku a údajů zjištěných při zápisu od žáka a jeho zákonných zástupců. Na ZŠ nejsou zřízeny paralelní třídy a žáci se nedělí do skupin (nízký počet žáků v ročníku). Do vyšších ročníků postupují žáci dle prospěchu.

Menší počty žáků ve třídách umožňují integraci žáků se specifickými poruchami učení a chování.

Charakteristika pedagogického sboru

Při pedagogické práci prosazujeme osobní zodpovědnost, zainteresovanost a autoritu, které vycházejí z osobních a profesionálních kvalit učitele. Pedagogové jsou komunikativní ve směru k žákům, k jejich rodičům, k sobě navzájem. Jsou schopni motivovat žáky k dalším činnostem. Učitelé se zúčastňují kurzů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a průběžně se sami vzdělávají.

Pedagogický sbor je stabilizovaný a tvoří jej 2 kvalifikované učitelky, z nichž 1 je ředitelka školy a 1 je metodik prevence sociálně patologických jevů. Na naší škole nepracuje školní psycholog a ředitelka je také výchovný poradce.

Dlouhodobé projekty

Pedagogové vzájemně spolupracují na školních i třídních projektech. Zúčastňujeme se kulturních akcí v divadle a kině v Čáslavi.

Pravidelné projekty a akce:

- výchovně vzdělávací programy pro žáky (vztahují se k průřezovým tématům),
- sběr papíru a kartonu, Dopravní výchova, Den dětí, Průvod strašidelných světýlek a Halloween, Slet čarodějnic, Dopoledne s předškoláky, Spaní ve škole, vánoční besídka, kulturní akce, výlety

Spolupráce s obcí

Obec Vlkaneč, zřizovatel školy, zajišťuje škole finanční podmínky pro provoz. V poslední době se obec výrazně podílela na úpravách ve škole. Byla provedena celková rekonstrukce budovy - plynové topení, zateplení budovy a nová omítka, výměna oken v celé budově, nový chodník a oplocení školní zahrádky.

Spolupráce s partnerskou školou

Naše škola navázala spolupráci se ZŠ a MŠ Žleby, která se profiluje podobným způsobem jako naše škola. Jedná se o úplnou základní školu, ale s menším počtem žáků ve třídách a tedy s podobnými podmínkami a problémy. Spolupráce probíhá na úrovni pedagogické i žákovské. Pedagogové si mezi sebou vyměňují zkušenosti a názory. Žáci se setkávají při sportovních a kulturně vzdělávacích akcích.

Spolupráce se zákonnými zástupci

Spolupráce se zákonnými zástupci se neustále rozvíjí. Mohou školu navštívit kdykoliv po vzájemné dohodě s vyučujícími. Dvakrát ročně pořádáme rodičovské schůzky. Zákonní zástupci jsou o činnosti školy informováni prostřednictvím webových stránek <http://www.vlkanec.cz> a mohou školu kontaktovat i elektronicky.

Spolupráce s Radou školy

Od roku 2006 pracuje na škole Rada školy, je tříčlenná - tvořená 1 zástupcem rodičů, učitelů a obecního úřadu. Rada se schází většinou 2x ročně. Na schůzkách řeší s ředitelem problémy týkající se rozvoje školy.

3. Charakteristika ŠVP

3.1 Zaměření školy

ŠVP jsme tvořili pro „své“ žáky a nám důvěrně známé podmínky. Tvorba ŠVP byla od samého počátku společnou prací pedagogů. Školní vzdělávací program vychází z obecných vzdělávacích cílů a klíčových kompetencí RVP ZV, ze snahy o inovaci pedagogického procesu, z analýzy vlastních možností a schopností pedagogického sboru, z požadavků zákonných zástupců a navázání na tradice školy.

Název vyjadřuje základní myšlenku vzdělávacího programu, a to jak obsahem vzdělávání, demokratickými principy, respektováním žáka jako osobnosti, diferencovaným přístupem, vztahy ve škole, schopností tvůrčí práce, samostatným myšlením a odpovědným rozhodováním, tak i spřízněností s přírodou a jejími zákony, souladem s obecně uznávanými životními a mravními hodnotami. Snažíme se tedy o co nejširší rozvoj osobnosti všech žáků s důrazem na utváření a rozvíjení klíčových kompetencí, proto naše škola nemá specifické zaměření.

Školní vzdělávací program klade důraz na všestranný rozvoj osobnosti každého jedince.

Základní vzdělávání:

Navazuje na předškolní vzdělávání a na výchovu v rodině. Usnadňuje svým pojetím přechod žáků z předškolního vzdělávání a rodinné péče do povinného, pravidelného a systematického vzdělávání

Je založeno na poznávání, respektování a rozvíjení individuálních potřeb, možností a zájmů každého žáka.

Vyžaduje podnětné a tvůrčí školní prostředí, které stimuluje nejschopnější žáky, povzbuzuje méně nadané, chrání i podporuje žáky nejslabší a zajišťuje, aby se každé dítě prostřednictvím výuky přizpůsobené individuálním potřebám optimálně vyvíjelo v souladu s vlastními předpoklady pro vzdělávání.

Připravuje odpovídající podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Chceme:

- vést žáky k využívání komunikačních a informačních technologií
- vést žáky k dodržování stanovených pravidel, zejména pravidel školního řádu
- provádět rozumnou integraci dětí zaostávajících, či jinak postižených
- se zaměřovat i na žáky nadané, vytvořit jim podmínky pro jejich rozvoj
- podporovat volnočasové aktivity dětí, vést je k plnohodnotnému využití volného času
- sledovat s dětmi dění v obci, zapojit je aktivně do života obce

Při zpracování ŠVP jsme si stanovili **tři základní kameny**, které současně vysvětlují **motivační název ŠVP**.

„Jen si děti všimněte, co je krásy na světě...“

Oblast výchovně vzdělávací

Krása přírody:

- zkrášluje nejbližší okolí
- poznáváme obec a její okolí

- objevujeme krásy okolní krajiny
- seznamuje se s historií našeho kraje
- hledáme na vycházkách sounáležitost s živou a neživou přírodou
- třídíme odpadky
- podílíme se na úklidu obce
- pečujeme o školní zahradu
- pořádáme výlety po okolí

Krása mezilidských vztahů:

- předcházíme šikaně
- tvoříme a dodržujeme školní řád
- aktivně trávíme volný čas
- učíme se toleranci a spolupráci
- učíme se sebehodnocení a zodpovědnosti za své chování
- vytváříme ovzduší vzájemné důvěry
- respektujeme jedinečnost a zranitelnost jedince
- pomáháme slabší a handicapovaným

Krása mluveného projevu:

- pečujeme o děti s vadou řeči
- vyhýbáme se vulgarismům
- seznamujeme se s literaturou
- vystupujeme na besídkách
- hrajeme divadlo
- sledujeme divadelní představení a hudební vystoupení
- učíme se pracovat s různými informačními zdroji

3.2 Výchovné a vzdělávací strategie školy

Společné postupy, které vedou k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků, jsou uplatňovány všemi pedagogy při výuce a mimo ni.

Kompetence k učení

- připravujeme žáky na celoživotní vzdělávání
- posilujeme pozitivní vztah k učení
- vytváříme jejich schopnosti řídit si sami své učení
- učíme vyhledávat, třídít a porovnávat informace
- pomáháme nalézat souvislosti mezi získanými daty
- volíme vhodná zadání vedoucí k poznání smyslu osvojovaných postupů pro běžný život
- pomáháme poznávat smysl a cíl učení
- učíme posoudit vlastní pokrok, kriticky zhodnotit výsledky své práce a diskutovat o nich
- učíme různým metodám a procesům poznávání
- vedeme ke správnému používání odborné terminologie
- vedeme k práci s chybou
- učíme žáky kultivovanému mluvenému a psanému projevu
- zařazujeme do vyučování vlastní tvořivou činnost žáků

- vedeme žáky k zodpovědnosti za jejich vzdělání
- uplatňujeme individuální přístup k žákům
- rozvíjíme paměť žáků
- učíme žáky efektivně využívat čas
- učíme žáky správným postupům při přípravě na vyučování
- motivujeme žáky k učení

Kompetence k řešení problémů

- učíme žáky nebát se problémů, jak některým problémům předcházet a eventuálně problémy řešit
- podporujeme různé přijatelné způsoby řešení problémů
- podporujeme týmovou spolupráci
- ☐ vedeme k aktivní účasti na všech fázích činnosti / plánování, příprava, realizace, hodnocení/
- vedeme žáky k nalézání pravidel
- učíme žáky zaznamenávat výsledky řešení a vytvářet dokumentaci
- vedeme žáky k pracování s informacemi z více zdrojů
- vedeme žáky k využívání předchozích zkušeností
- učíme základům logického vyvozování přírodních zákonů
- učíme žáky rozvíjet schopnosti analyzovat, srovnávat souvislosti, jevy
- učíme kriticky myslet a činit uvážlivá rozhodnutí
- rozvíjíme logické myšlení a vlastní postup při řešení problémů
- vedeme žáky k trvalému hledání konečného řešení problému, nenechat se odradit případným nezdarem
- vyžadujeme dokončování práce.
- učíme žáky různým vyjadřovacím technikám
- napomáháme vyslovovat samostatné hodnocení a posuzování dění ve škole i mimo ni

Kompetence komunikativní

- klademe důraz na kulturní úroveň komunikace
- podporujeme integrované používání cizích jazyků, výpočetní techniky, informačních zdrojů
- vedeme žáky k pozitivní prezentaci a reprezentaci svoji osoby a školy na veřejnosti / olympiády, soutěže /
- učíme žáky nonverbální komunikaci
- využíváme modelových situací, aby žáci zvládli přiměřenou komunikaci v různých situacích
- vedeme ke spolupráci při řešení složitějších úkolů ve dvojici, menší skupině
- podporujeme účelnou diskusi
- klademe důraz na vzájemný respekt
- učíme žáky překonávat stres a trému při komunikaci především v konfliktních situacích
- vedeme ke správné technice komunikace / výslovnost, dýchání /
- učíme žáky přijímat pokyny vedoucího družstva, skupin
- vedeme žáky ke správné a srozumitelné stavbě větných celků
- napomáháme žákům vnímat složitosti reálného světa
- podporujeme efektivní využívání moderních technologií při komunikaci

- učíme žáky naslouchat a vnímat projevy druhých jako projevy účinné mezilidské komunikace

Kompetence sociální a personální

- podporujeme skupinovou a týmovou práci žáků
- rozvíjíme schopnost žáků zastávat v týmu různé role
- vytváříme modelové situace, kdy se žáci vzájemně potřebují
- umožňujeme podílet se na tvorbě pravidel skupiny
- učíme žáky respektovat jeden druhého
- podporujeme integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do třídních kolektivů
- vedeme žáky k dodržování pravidel slušného chování v cizojazyčném prostředí
- zadáváme úkoly, při kterých žáci spolupracují
- vedeme žáky též k samostatnému řešení úkolů a dosažení pocitu sebeuspokojení a sebeúcty
- vytváříme příznivé klima třídy
- učíme žáky kriticky hodnotit práci týmu, práci vlastní i druhých
- vedeme žáky k zaujetí odpovědného etického přístupu k nevhodným obsahům vyskytujícím se na internetu a v jiných médiích
- učíme žáky spolupracovat, v případě potřeby poskytnout pomoc nebo o ni požádat
- podporujeme zdravé sebevědomí žáků

Kompetence občanské

- netolerujeme projevy rasismu a xenofobie a nacionalismu
- vedeme žáky k sebeúctě a k úctě k druhým lidem
- neustále monitorujeme chování žáků, včas přijímáme účinná opatření
- vedeme k aktivní ochraně zdraví a k ochraně životního prostředí
- vytváříme představy o zvycích v cizojazyčných zemích
- seznamujeme žáky s reáliemi a vedeme je k toleranci kulturních odlišností daných národů
- upozorňujeme na základní ekologické souvislosti a environmentální problémy a učíme pohlížet na ně komplexně
- učíme poskytovat účinnou pomoc a chovat se zodpovědně v krizových situacích
- podporujeme projevy pozitivního postoje k uměleckým dílům
- vedeme k ochraně a oceňování našich kulturních tradic a historického dědictví
- upevňujeme hrdost na svou osobu, rodinu, školu, obec a vlast

Kompetence pracovní

- vedeme žáky k pozitivnímu vztahu k práci
- vytváříme podnětné a tvořivé pracovní prostředí
- na konkrétních příkladech / inzeráty, internet, letáky/ demonstrujeme lepší možnosti pracovního uplatnění při ovládnutí cizích jazyků
- učíme žáky vyhledávat a zpracovávat informace na internetu
- pozitivně žáky motivujeme k prezentaci jejich výsledků práce
- učíme žáky pracovat přiměřeným pracovním tempem
- vyžadujeme dokončení práce ve stanovené kvalitě a termínu
- navozujeme u žáků situace, ve kterých se učí reagovat na náhlé změny
- učíme žáky poučit se z neúspěchu

- kvalitně odvedenou práci pochválíme
- vyžadujeme bezpečné používání pomůcek a dalších potřeb a udržování jejich funkčnosti
- důsledně vyžadujeme dodržování pravidel hygieny a bezpečnosti práce
- učíme dbát na ochranu životního prostředí
- umožňujeme znalosti a dovednosti využívat v běžné praxi
- pomáháme nadaným žákům v budoucím uplatnění svého talentu
- vedeme žáky k reálnému pohledu na různé profese

3.3 Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením (§ 16, odst. 1 – školský zákon ve znění zákona č. 82/2015 Sb.)

Ředitelem školy je zároveň výchovný poradce a odpovídá za spolupráci se školským poradenským zařízením v souvislosti s doporučením podpůrných opatření žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami.

Neposkytuje-li zákonný zástupce žáka součinnost směřující k přiznání podpůrných opatření, jež jsou v nejlepším zájmu žáka, postupuje škola podle § 10, odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocení plánu pedagogické podpory (PLPP) a individuálního vzdělávacího plánu (IVP) žáka se speciálními vzdělávacími potřebami.

a) Plán pedagogické podpory (PLPP):

PLPP sestavuje třídní učitel nebo učitel konkrétního vyučovacího předmětu za pomoci výchovného poradce a školského poradenského zařízení. PLPP má písemnou podobu (viz příloha č. 3 k vyhlášce č. 27/2016 Sb.) a zahrnuje zejména popis obtíží a speciálních vzdělávacích potřeb žáka, podpůrná opatření prvního stupně (např. metody práce s žákem, způsoby kontroly osvojení znalostí a dovedností), stanovení cílů podpory a způsoby vyhodnocování PLPP. Před zpracováním PLPP budou probíhat rozhovory s jednotlivými vyučujícími s cílem získání podkladů pro zpracování PLPP. Výchovný poradce stanoví termín přípravy PLPP a organizuje společné schůzky s rodiči, pedagogy, vedením školy i žákem samotným.

PLPP je školou průběžně aktualizován v souladu s vývojem SVP žáka. Poskytování podpůrných opatření prvního stupně škola průběžně vyhodnocuje a nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření poskytovaných na základě PLPP škola vyhodnotí, zda podpůrná opatření vedou k naplnění stanovených cílů. Pokud cíle stanovené v PLPP nejsou naplňovány, doporučí škola zákonnému zástupci žáka využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení (ŠPZ). Do doby zahájení poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně na základě doporučení ŠPZ poskytuje škola podpůrná opatření prvního stupně na základě PLPP.

S PLPP seznámí škola žáka, zákonného zástupce žáka, vyučující žáka, kteří se podílejí na provádění tohoto plánu. Plán obsahuje podpis osob, které s ním byly seznámeny. Pro účely poskytování poradenské pomoci školským poradenským zařízením zajistí škola bezodkladně

předání plánu pedagogické podpory školskému poradenskému zařízení, pokud se žák podle něho vzdělával.

b) Individuální vzdělávací plán (IVP)

Škola zpracovává IVP na základě doporučení ŠPZ a žádosti zákonného zástupce žáka. IVP je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka, přičemž vychází ze ŠVP a je součástí dokumentace žáka ve školní matrice.

IVP obsahuje údaje o skladbě druhů a stupňů podpůrných opatření poskytovaných v kombinaci s tímto plánem, identifikační údaje žáka a údaje o pedagogických pracovnících podílejících se na vzdělávání žáka, jméno pedagogického pracovníka ŠPZ, se kterým škola spolupracuje při zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb žáka. V IVP jsou dále uvedeny informace o úpravách obsahu vzdělávání, časovém a obsahovém rozvržení vzdělávání, úpravách metod a forem výuky a hodnocení žáka, případné úpravě výstupů ze vzdělávání žáka (vzor IVP viz příloha č. 2 k vyhlášce č. 27/2016 Sb.).

V případě podpůrného opatření spočívajícího v úpravě očekávaných výstupů pro žáky s LMP od třetího stupně podpory, bude pro tvorbu IVP využívána minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření stanovená v RVP ZV.

IVP je zpracován bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 1 měsíce ode dne, kdy škola obdržela doporučení a žádost zákonného zástupce žáka. IVP může být doplňován a upravován v průběhu celého školního roku podle potřeb žáka. Zpracování a provádění IVP zajišťuje ředitel školy. IVP se zpracovává ve spolupráci se školským poradenským zařízením a zákonným zástupcem žáka.

Škola seznámí s IVP všechny vyučující žáka a současně žáka a zákonného zástupce, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem. Poskytování vzdělávání podle IVP lze pouze na základě písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka.

Škola se podílí na sledování a vyhodnocování naplňování IVP, které nejméně jednou ročně realizuje školské poradenské zařízení. Pro změny v IVP se použijí obdobně ustanovení týkající se zpracování IVP, seznámení s ním, poskytování vzdělávání podle něho a vyhodnocování jeho naplňování.

3.4 Vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných

Za nadaného žáka se považuje především žák, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Za mimořádně nadaného žáka se považuje především žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Škola se podílí na zjišťování mimořádného nadání včetně vzdělávacích potřeb žáka.

Nadaným žákům lze v souladu s vývojem jejich školních dovedností rozšířit obsah vzdělávání nad rámec stanovený příslušným vzdělávacím programem nebo umožnit účast ve výuce ve vyšším ročníku.

Nadaní žáci se mohou se souhlasem ředitelů příslušných škol současně vzdělávat formou stáží v jiné škole stejného nebo jiného druhu.

Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocení plánu pedagogické podpory (PLPP) nadaného a mimořádně nadaného žáka a individuálního vzdělávacího plánu (IVP) mimořádně nadaného žáka.

a) Plán pedagogické podpory (PLPP)

PLPP sestavuje třídní učitel ve spolupráci s učiteli vyučovacích předmětů, ve kterých se projevuje nadání žáka, s výchovným poradcem a školským poradenským zařízením. PLPP má písemnou podobu (viz příloha č. 3 k vyhlášce č. 27/2016 Sb.) a při jeho sestavování spolupracuje třídní učitel také s rodiči nadaného žáka. Výchovný poradce stanoví termín přípravy PLPP a organizuje společné schůzky s rodiči, pedagogy, vedením školy i žákem samotným.

PLPP je školou průběžně aktualizován v souladu s vývojem vzdělávacích potřeb žáka. Plnění cílů PLPP škola průběžně vyhodnocuje a nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření poskytovaných na základě PLPP škola vyhodnotí, zda podpůrná opatření vedou k naplnění stanovených cílů. Pokud cíle stanovené v PLPP nejsou naplňovány, doporučí škola zákonnému zástupci žáka využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení (ŠPZ). Do doby zahájení poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně na základě doporučení ŠPZ poskytuje škola podpůrná opatření prvního stupně na základě PLPP.

S PLPP seznámí škola žáka, zákonného zástupce žáka, všechny vyučující žáka a další pedagogické pracovníky podílející se na provádění tohoto plánu. Plán obsahuje podpis osob, které s ním byly seznámeny.

Pro účely poskytování poradenské pomoci školským poradenským zařízením zajistí škola bezodkladné předání plánu pedagogické podpory školskému poradenskému zařízení, pokud se žák podle něho vzdělával.

b) Individuální vzdělávací plán (IVP)

Škola zpracovává IVP na základě doporučení ŠPZ a žádosti zákonného zástupce žáka. IVP je závazným dokumentem pro zajištění SVP žáka, přičemž vychází ze ŠVP a je součástí dokumentace žáka ve školní matrice.

IVP obsahuje (vzor IVP viz příloha č. 2 k vyhlášce č. 27/2016 Sb.):

- a) závěry doporučení školského poradenského zařízení,
- b) závěry psychologického vyšetření a pedagogické diagnostiky, které blíže popisují oblast, typ a rozsah nadání a vzdělávací potřeby mimořádně nadaného žáka, případně vyjádření registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost,
- c) údaje o způsobu poskytování individuální pedagogické, speciálně pedagogické nebo psychologické péče mimořádně nadanému žákovi,
- d) vzdělávací model pro mimořádně nadaného žáka, údaje o potřebě úprav v obsahu vzdělávání žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, volbu pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob hodnocení, úpravu zkoušek,
- e) seznam doporučených učebních pomůcek, učebnic a materiálů,
- f) určení pedagogického pracovníka ŠPZ, se kterým bude škola spolupracovat při zajišťování péče o mimořádně nadaného žáka,
- g) personální zajištění úprav a průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka a
- h) určení pedagogického pracovníka školy pro sledování průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka a pro zajištění spolupráce se ŠPZ.

IVP je zpracován bez zbytečného odkladu po zahájení vzdělávání mimořádně nadaného žáka ve škole, nejpozději však do 1 měsíce ode dne, kdy škola obdržela doporučení. IVP může být doplňován a upravován v průběhu školního roku.

Zpracování a provádění IVP zajišťuje ředitel školy. IVP se zpracovává ve spolupráci se školským poradenským zařízením a zákonným zástupcem žáka. Škola seznámí s IVP všechny vyučující žáka a současně žáka a zákonného zástupce, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem. Poskytování vzdělávání podle IVP lze pouze na základě písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka.

Výchovný poradce po podpisu IVP zákonným zástupcem žáka a získání písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka předá informace o zahájení poskytování podpůrných opatření podle IVP zástupci ředitele školy, který je zaznamená do školní matriky.

Škola se podílí na sledování a vyhodnocování naplňování IVP, které nejméně jednou ročně realizuje školské poradenské zařízení. Pro změny v IVP se použijí obdobně ustanovení týkající se zpracování IVP, seznámení s ním, poskytování vzdělávání podle něho a vyhodnocování jeho naplňování.

Přeřazení do vyššího ročníku

Ředitel školy může přeřadit mimořádně nadaného žáka do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku na základě zkoušek vykonaných před komisí, kterou jmenuje ředitel. Žák může v jednom dni skládat jen jednu zkoušku.

3.5 Způsob zpracování učebních osnov jednotlivých vyučovacích předmětů v ŠVP

Zpracování učebních osnov jednotlivých vyučovacích předmětů v ŠVP - „Jen si děti všimněte, co je krásy na světě...“ do podoby konkrétních, jednoznačných, srozumitelných a hodnotitelných dovedností, umožňuje poměrně jednoduše uplatňovat individuální přístup k žákovi. Cílem výuky (vyučovací hodiny nebo její části) je vždy některá z konkrétních aktivních dovedností formulovaných jako konkretizovaný výstup žáka v učebních osnovách každého vyučovacího předmětu. Prostředkem jejího dosažení je uvedené konkretizované učivo. Rozsah (náročnost) konkretizovaného učiva lze v hodině přizpůsobit možnostem a schopnostem žáka. Pro žáky s různými vzdělávacími možnostmi a potřebami tak nemusejí být vytvářeny různé učební osnovy.

3.6 Průřezová témata

Průřezová témata na naší škole realizujeme jako součást vyučovacích předmětů a projektů nebo je zařazujeme (integrujeme) do vyučování

Jedná se o následující průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova demokratického občana
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- Multikulturní výchova
- Environmentální výchova
- Mediální výchova

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

Charakteristika průřezového tématu

Průřezové téma Osobnostní a sociální výchova v základním vzdělávání akceptuje formativní prvky, orientuje se na subjekt i objekt, je praktické a má každodenní využití v běžném životě. Reflektuje osobnost žáka, jeho individuální potřeby i zvláštnosti. Jeho smyslem je pomáhat každému žákovi utvářet praktické životní dovednosti.

Realizace průřezového tématu Osobnostní a sociální výchova bude v případě žáků s lehkým mentálním postižením zaměřena především:

- na utváření pozitivních (nezraňujících) postojů k sobě samému i k druhým;
- na rozvoj zvládání vlastního chování;
- na podporu akceptace různých typů lidí, názorů, přístupů k řešení problémů;
- na uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci;
- na rozvoj dovedností potřebných pro komunikaci a spolupráci;
- na uvědomování si mravních rozměrů různých způsobů lidského chování.

Výuka uvedeného průřezového tématu bude napomáhat primární prevenci rizikového chování a zkvalitnění mezilidské komunikace. Utváření znalostí a dovedností těchto žáků bude zohledňovat jejich individuální možnosti.

Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka

- V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:
 - vede k porozumění sobě samému a druhým
 - napomáhá ke zvládání vlastního chování
 - přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni
 - rozvíjí základní dovednosti dobré komunikace a k tomu příslušné vědomosti
 - utváří a rozvíjí základní dovednosti pro spolupráci
 - umožňuje získat základní sociální dovednosti pro řešení složitých situací (např. konfliktů)
 - formuje studijní dovednosti
 - podporuje dovednosti a přináší vědomosti týkající se duševní hygieny
- V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:
 - pomáhá k utváření pozitivního (nezraňujícího) postoje k sobě samému a k druhým
 - vede k uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci
 - vede k uvědomování si hodnoty různosti lidí, názorů, přístupů k řešení problémů
 - přispívá k uvědomování si mravních rozměrů různých způsobů lidského chování
 - napomáhá primární prevenci sociálně patologických jevů a škodlivých způsobů chování

Tematické okruhy průřezového tématu

Tematické okruhy Osobnostní a sociální výchovy jsou členěny do tří částí, které jsou zaměřeny na osobnostní, sociální a mravní rozvoj. Pro jejich realizaci se zařazují do výuky ta témata, která reflektují aktuální potřeby žáků, popřípadě vycházejí ze vzájemné domluvy s nimi. Všechna uvedená témata se uskutečňují prakticky, prostřednictvím vhodných her, cvičení, modelových situací a příslušných diskusí.

- Osobnostní rozvoj
 - Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění; cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů; dovednosti pro učení a studium

- Sebepoznání a sebepojetí – já jako zdroj informací o sobě; druhí jako zdroj informací o mně; moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty); co o sobě vím a co ne; jak se promítá mé já v mém chování; můj vztah k sobě samému; moje učení; moje vztahy k druhým lidem; zdravé a vyrovnané sebepojetí
- Seberegulace – cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle; organizace vlastního času, plánování učení a studia; stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení
- Psychohygienu – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému; sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích; dobrá organizace času; dovednosti zvládání stresových situací (rozumové zpracování problému, uvolnění/relaxace, efektivní komunikace atd.); hledání pomoci při potížích
- Kreativita – cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity (pružnosti nápadů, originality, schopnosti vidět věci jinak, citlivosti, schopnosti dotahovat nápady do reality), tvořivost v mezilidských vztazích
- Sociální rozvoj
 - Poznávání lidí – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě; rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech; chyby při poznávání lidí
 - Mezilidské vztahy – péče o dobré vztahy; chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc; lidská práva jako regulativ vztahů; vztahy a naše skupina/třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny)
 - Komunikace – řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, řeč lidských skutků; cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání; dovednosti pro verbální i neverbální sdělování (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování); specifické komunikační dovednosti (monologické formy – vstup do tématu „rétorika“); dialog (vedení dialogu, jeho pravidla a řízení, typy dialogů); komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.); efektivní strategie: asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresi a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace; pravda, lež a předstírání v komunikaci
 - Kooperace a kompetice – rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod., dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky, pozitivní myšlení apod.); rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny); rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládání situací soutěže, konkurence
- Morální rozvoj
 - Řešení problémů a rozhodovací dovednosti – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí, problémy v mezilidských vztazích, zvládání učebních problémů vázaných na látku předmětů, problémy v seberegulaci
 - Hodnoty, postoje, praktická etika – analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí; vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd.; pomáhající a prosociální chování (člověk neočekává protislužbu); dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne

VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA

Charakteristika průřezového tématu

Průřezové téma Výchova demokratického občana má mezioborový a multikulturní charakter. V obecné rovině představuje syntézu hodnot, a to spravedlnosti, tolerance a odpovědnosti, v konkrétní rovině pak především rozvoj kritického myšlení, vědomí vlastních práv a povinností a porozumění demokratickému uspořádání společnosti a demokratickým způsobům řešení konfliktů a problémů.

Výchova demokratického občana má vybavit žáka základní úrovni občanské gramotnosti. Ta vyjadřuje způsobilost orientovat se ve složitostech, problémech a konfliktech otevřené, demokratické a pluralitní společnosti. Její získání má žákovi umožnit konstruktivně řešit problémy se zachováním své lidské důstojnosti, respektem k druhým, ohledem na zájem celku, s vědomím svých práv a povinností, svobod a odpovědností, s uplatňováním zásad slušné komunikace a demokratických způsobů řešení.

Výchova demokratického občana bude v případě žáků s lehkým mentálním postižením zaměřena především na utváření:

- sebeúcty, sebedůvěry a samostatnosti;
- úcty k zákonu;
- úcty k hodnotám, jako je svoboda, spravedlnost, solidarita, odpovědnost, tolerance;
- aktivního postoje v obhajování a dodržování lidských práv a svobod;
- ohleduplnosti a ochoty pomáhat slabším;
- respektu ke kulturním, etnickým a jiným odlišnostem;
- empatie, schopnosti aktivního naslouchání a spravedlivého posuzování.

Výuka bude rozvíjet disciplinovanost a sebekritiku, schopnost zaujmout vlastní stanovisko v pluralitě názorů a dovednosti asertivního jednání i schopnosti kompromisu. Utváření znalostí a dovedností těchto žáků bude zohledňovat jejich individuální možnosti.

Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka

- V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:
 - vede k aktivnímu postoji v obhajování a dodržování lidských práv a svobod
 - vede k pochopení významu řádu, pravidel a zákonů pro fungování společnosti
 - umožňuje participovat na rozhodnutích celku s vědomím vlastní odpovědnosti za tato rozhodnutí a s vědomím jejich důsledků
 - rozvíjí a podporuje komunikativní, formulační, argumentační, dialogické a prezentační schopnosti a dovednosti
 - prohlubuje empatii, schopnost aktivního naslouchání a spravedlivého posuzování
 - vede k uvažování o problémech v širších souvislostech a ke kritickému myšlení
- V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:
 - vede k otevřenému, aktivnímu, zainteresovanému postoji v životě
 - vychovává k úctě k zákonu
 - rozvíjí disciplinovanost a sebekritiku
 - učí sebeúctě a sebedůvěře, samostatnosti a angažovanosti
 - přispívá k utváření hodnot, jako je spravedlnost, svoboda, solidarita, tolerance a odpovědnost
 - rozvíjí a podporuje schopnost zaujetí vlastního stanoviska v pluralitě názorů
 - motivuje k ohleduplnosti a ochotě pomáhat zejména slabším
 - umožňuje posuzovat a hodnotit společenské jevy, procesy, události a problémy z různých úhlů pohledu (lokální, národní, evropská, globální dimenze)

- vede k respektování kulturních, etnických a jiných odlišností
- vede k asertivnímu jednání a ke schopnosti kompromisu

Tematické okruhy průřezového tématu

Tematické okruhy průřezového tématu jsou zaměřeny na utváření a rozvíjení demokratických vědomostí, dovedností a postojů potřebných pro aktivní účast žáků – budoucích dospělých občanů – v životě demokratické společnosti. Při jejich realizaci se vychází z reálných životních situací a doporučené obsahy tematických okruhů se co nejvíce vztahují k životní zkušenosti žáků.

- Občanská společnost a škola – škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole; způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy (význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy – žákovských rad či parlamentů); formy participace žáků na životě místní komunity; spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci
- Občan, občanská společnost a stát – občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku); Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana; úloha občana v demokratické společnosti; základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciaci, různorodost); principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů)
- Formy participace občanů v politickém životě – volební systémy a demokratické volby a politika (parlamentní, krajské a komunální volby); obec jako základní jednotka samosprávy státu; společenské organizace a hnutí
- Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování – demokracie jako protiváha diktatury a anarchie; principy demokracie; základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka); význam ústavy jako základního zákona země; demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti

VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH

Charakteristika průřezového tématu

Průřezové téma Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech akcentuje ve vzdělávání evropskou dimenzi, která podporuje globální myšlení a mezinárodní porozumění a jako princip prostupuje celým základním vzděláváním. Podstatnou součástí evropské dimenze je výchova budoucích evropských občanů jako zodpovědných a tvořivých osobností, schopných v dospělosti mobility a flexibility v občanské a pracovní sféře i v osobním životě. Rozvíjí vědomí evropské identity při respektování národní identity. Otevírá žákům širší horizonty poznání a perspektivy života v evropském a mezinárodním prostoru a seznamuje je s možnostmi, které jim tento prostor poskytuje.

Realizace průřezového tématu Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech bude v případě žáků s lehkým mentálním postižením zaměřena především:

- na překonávání stereotypů a předsudků;
- na kultivaci postojů k Evropě jako širší vlasti a ke světu jako globálnímu prostředí života;
- na kultivaci postojů ke kulturní rozmanitosti;

- na utváření pozitivních postojů k tradičním evropským hodnotám;
- na osvojování vzorců evropského občana;
- na podporu smyslu pro zodpovědnost.

Znalosti a dovednosti, které budou součástí realizace průřezového tématu Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech pro žáky s lehkým mentálním postižením, zvolí vyučující vždy s ohledem na individuální možnosti žáků, tak aby vhodně doplňovaly a podporovaly utváření žádoucích postojů.

Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka

- V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:
 - rozvíjí a integruje základní vědomosti potřebné pro porozumění sociálním a kulturním odlišnostem mezi národy
 - prohlubuje porozumění vlivu kulturních, ideologických a sociopolitických rozdílů na vznik a řešení globálních problémů v jejich vzájemných souvislostech
 - prohlubuje základní vědomosti nezbytné pro pochopení struktury a funkcí mezinárodních a nevládních organizací, jejich vlivu na řešení globálních i lokálních problémů v oblasti humanitární, politické, sociální, ekonomické, kulturní a dodržování lidských práv
 - rozvíjí schopnost srovnávat projevy kultury v evropském a globálním kontextu, nacházet společné znaky a odlišnosti a hodnotit je v širších souvislostech
 - rozšiřuje a prohlubuje dovednosti potřebné pro orientaci v evropském prostředí, seberealizaci a řešení reálných situací v otevřeném evropském prostoru
 - prohlubuje vědomosti potřebné k pochopení souvislostí evropských kořenů a kontinuity evropského vývoje a podstaty evropského integračního procesu
 - vede k pochopení významu společných politik a institucí Evropské unie; seznamuje s dopadem jejich činnosti na osobní i občanský život jednotlivce i s možnostmi jejich zpětného ovlivňování a využívání
 - vede k poznání a pochopení života a díla významných Evropanů a iniciuje zájem žáků o osobnostní vzory
 - rozvíjí schopnost racionálně uvažovat, projevovat a korigovat emocionální zaujetí v situacích motivujících k setkávání, srovnávání a hledání společných evropských perspektiv
- V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:
 - pomáhá překonávat stereotypy a předsudky
 - obohacuje pohledy žáka na sebe sama z hlediska otevřených životních perspektiv rozšířených o možnosti volby v evropské a mezinárodní dimenzi
 - kultivuje postoje k Evropě jako širší vlasti a ke světu jako globálnímu prostředí života
 - utváří pozitivní postoje k jinakosti a kulturní rozmanitosti
 - podporuje pozitivní postoje k tradičním evropským hodnotám
 - upevňuje osvojování vzorců chování evropského občana a smysl pro zodpovědnost

Tematické okruhy průřezového tématu

Tematické okruhy průřezového tématu podněcují zájem žáků o Evropu a svět a zprostředkovávají jim poznání Evropy a světa jako uspořádaného prostředí, měnícího se v čase, v němž se lidé setkávají, společně řeší problémy a utvářejí svůj život. Prostřednictvím tematických okruhů si žáci zpřesňují obraz Evropy, uvědomují si souvislosti řešení běžných situací občana s globálními problémy a možnosti utváření své vlastní životní perspektivy v evropském a globálním prostoru.

- Evropa a svět nás zajímá – rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa; místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu; naši sousedé v Evropě; život dětí v jiných zemích; lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy
- Objevujeme Evropu a svět – naše vlast a Evropa; evropské krajiny; Evropa a svět; mezinárodní setkávání; státní a evropské symboly; Den Evropy; život Evropanů a styl života v evropských rodinách; životní styl a vzdělávání mladých Evropanů
- Jsme Evropané – kořeny a zdroje evropské civilizace; klíčové mezníky evropské historie; evropská integrace; instituce Evropské unie a jejich fungování; čtyři svobody a jejich dopad na život jedince; co Evropu spojuje a co ji rozděluje; mezinárodní organizace a jejich příspěvek k řešení problémů dětí a mládeže

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

Charakteristika průřezového tématu

Průřezové téma Multikulturní výchova v základním vzdělávání umožňuje žákům seznamovat se s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a hodnotami. Na pozadí této rozmanitosti si pak žáci mohou lépe uvědomovat i svoji vlastní kulturní identitu, tradice a hodnoty.

Realizace průřezového tématu

Multikulturní výchova bude v případě žáků s lehkým mentálním postižením zaměřena především:

- na uvědomění si vlastní identity a schopnost reflexe vlastního sociokulturního zázemí;
- na utváření hodnotového systému žáků, korekci jejich jednání;
- na rozvoj dovedností potřebných pro uplatňování vlastních práv a respektování práv druhých;
- na utváření tolerance a respektu k odlišným sociokulturním skupinám;
- na rozvoj dovedností komunikovat a žít ve skupině s příslušníky odlišných sociokulturních skupin;
- na vnímání odlišnosti jako příležitosti k obohacení, nikoliv jako zdroje konfliktu;
- na uvědomění si neslučitelnosti rasové (náboženské apod.) intolerance s principy života v demokratické společnosti;
- na podporu angažovanosti při potírání projevů intolerance, xenofobie, diskriminace a rasismu;
- na vnímání sebe jako občana, který se aktivně spolupodílí na utváření vztahu společnosti k minoritním skupinám.

Znalosti a dovednosti, které budou součástí realizace průřezového tématu Multikulturní výchova pro žáky s lehkým mentálním postižením, zvolí vyučující vždy s ohledem na individuální možnosti žáků, tak aby vhodně doplňovaly a podporovaly utváření žádoucích postojů.

Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka

- V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:
 - poskytuje žákům základní znalosti o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti
 - rozvíjí dovednost orientovat se v pluralitní společnosti a využívat interkulturní kontakty k obohacení sebe i druhých

- učí žáky komunikovat a žít ve skupině s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, uplatňovat svá práva a respektovat práva druhých, chápat a tolerovat odlišné zájmy, názory i schopnosti druhých
- učí přijmout druhého jako jedince se stejnými právy, uvědomovat si, že všechny etnické skupiny a všechny kultury jsou rovnocenné a žádná není nadřazena jiné
- rozvíjí schopnost poznávat a tolerovat odlišnosti jiných národnostních, etnických, náboženských, sociálních skupin a spolupracovat s příslušníky odlišných sociokulturních skupin
- rozvíjí dovednost rozpoznat projevy rasové nesnášenlivosti a napomáhá prevenci vzniku xenofobie
- učí žáky uvědomovat si možné dopady svých verbálních i neverbálních projevů a připravenosti nést odpovědnost za své jednání
- poskytuje znalost některých základních pojmů multikulturní terminologie: kultura, etnikum, identita, diskriminace, xenofobie, rasismus, národnost, netolerance aj.
- o V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:
 - pomáhá žákům prostřednictvím informací vytvářet postoje tolerance a respektu k odlišným sociokulturním skupinám, reflektovat zázemí příslušníků ostatních sociokulturních skupin a uznávat je
 - napomáhá žákům uvědomit si vlastní identitu, být sám sebou, reflektovat vlastní sociokulturní zázemí
 - stimuluje, ovlivňuje a koriguje jednání a hodnotový systém žáků, učí je vnímat odlišnost jako příležitost k obohacení, nikoliv jako zdroj konfliktu
 - pomáhá uvědomovat si neslučitelnost rasové (náboženské či jiné) intolerance s principy života v demokratické společnosti
 - vede k angažovanosti při potírání projevů intolerance, xenofobie, diskriminace a rasismu
 - učí vnímat sebe sama jako občana, který se aktivně spolupodílí na utváření vztahu společnosti k minoritním skupinám

Tematické okruhy průřezového tématu

Tematické okruhy Multikulturní výchovy vycházejí z aktuální situace ve škole, reflektují aktuální dění v místě školy, současnou situaci ve společnosti. Výběr a realizace daného tematického okruhu, popř. tématu mohou být významně ovlivněny vzájemnou dohodou učitelů, dohodou učitelů a žáků, učitelů a zákonných zástupců apod.

- o Kulturní diference – jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti; člověk jako nedílná jednota tělesné i duševní stránky, ale i jako součást etnika; poznávání vlastního kulturního zakotvení; respektování zvláštností různých etnik (zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy); základní problémy sociokulturních rozdílů v České republice a v Evropě
- o Lidské vztahy – právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci; udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou, zájmovou nebo generační příslušnost; vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti); předsudky a vžité stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace); důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích; uplatňování principu slušného chování (základní morální normy); význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti; tolerance, empatie, schopnost umět se vžít do role

druhého; lidská solidarita, osobní příspěví k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy

- Etnický původ – rovnocennost všech etnických skupin a kultur; odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost; postavení národnostních menšin; základní informace o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti; různé způsoby života, odlišné myšlení a vnímání světa; projevy rasové nesnášenlivosti – jejich rozpoznávání a důvody vzniku
- Multikulturalita – multikulturalita současného světa a předpokládaný vývoj v budoucnosti; multikulturalita jako prostředek vzájemného obohacování; specifické rysy jazyků a jejich rovnocennost; naslouchání druhým, komunikace s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, vstřícný postoj k odlišnostem; význam užívání cizího jazyka jako nástroje dorozumění a celoživotního vzdělávání
- Princip sociálního smíru a solidarity – odpovědnost a příspěví každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám; nekonfliktní život v multikulturní společnosti; aktivní spolupodílení se podle svých možností na přetváření společnosti, zohlednění potřeb minoritních skupin; otázka lidských práv, základní dokumenty

ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA

Charakteristika průřezového tématu

Environmentální výchova vede žáky k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí, tj. k pochopení nezbytnosti postupného přechodu k udržitelnému rozvoji společnosti a k poznání významu odpovědnosti za jednání společnosti i každého jedince. Umožňuje sledovat a uvědomovat si dynamicky se vyvíjející vztahy mezi člověkem a prostředím při přímém poznávání aktuálních hledisek ekologických, ekonomických, vědecko-technických, politických a občanských, hledisek časových (vztahů k budoucnosti) i prostorových (souvislostí mezi lokálními, regionálními a globálními problémy) i možnosti různých variant řešení environmentálních problémů. Vede jedince k aktivní účasti na ochraně a utváření prostředí a ovlivňuje v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace životní styl a hodnotovou orientaci žáků.

Realizace průřezového tématu Environmentální výchova bude v případě žáků s lehkým mentálním postižením zaměřena především:

- na vnímání života jako nejvyšší hodnoty;
- na rozvoj odpovědnosti ve vztahu k ochraně přírody a přírodních zdrojů;
- na rozvoj aktivity, tvořivosti, vstřícnosti a ohleduplnosti ve vztahu k prostředí;
- na utváření zdravého životního stylu a vnímání estetických hodnot prostředí;
- na podporu angažovanosti v řešení problémů spojených s ochranou životního prostředí;
- na rozvoj vnímavého a citlivého přístupu k přírodě a přírodnímu a kulturnímu dědictví.

Znalosti a dovednosti, které budou součástí realizace průřezového tématu Environmentální výchova, zvolí vyučující vždy s ohledem na individuální možnosti žáků, tak aby vhodně doplňovaly a podporovaly utváření žádoucích postojů.

Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka

- V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- rozvíjí porozumění souvislostem v biosféře, vztahům člověka a prostředí a důsledkům lidských činností na prostředí
- vede k uvědomování si podmínek života a možností jejich ohrožování □ přispívá k poznávání a chápání souvislostí mezi vývojem lidské populace a vztahy k prostředí v různých oblastech světa
- umožňuje pochopení souvislostí mezi lokálními a globálními problémy a vlastní odpovědností ve vztazích k prostředí
- poskytuje znalosti, dovednosti a pěstuje návyky nezbytné pro každodenní žádoucí jednání občana vůči prostředí
- ukazuje modelové příklady žádoucího i nežádoucího jednání z hledisek životního prostředí a udržitelného rozvoje
- napomáhá rozvíjení spolupráce v péči o životní prostředí na místní, regionální, evropské i mezinárodní úrovni
- seznamuje s principy udržitelnosti rozvoje společnosti
- učí hodnotit objektivnost a závažnost informací týkajících se ekologických problémů
- učí komunikovat o problémech životního prostředí, vyjadřovat, racionálně obhajovat a zdůvodňovat své názory a stanoviska
- o V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:
 - přispívá k vnímání života jako nejvyšší hodnoty
 - vede k odpovědnosti ve vztahu k biosféře, k ochraně přírody a přírodních zdrojů
 - vede k pochopení významu a nezbytnosti udržitelného rozvoje jako pozitivní perspektivy dalšího vývoje lidské společnosti
 - podněcuje aktivitu, tvořivost, toleranci, vstřícnost a ohleduplnost ve vztahu k prostředí
 - přispívá k utváření zdravého životního stylu a k vnímání estetických hodnot prostředí
 - vede k angažovanosti v řešení problémů spojených s ochranou životního prostředí
 - vede k vnímavému a citlivému přístupu k přírodě a přírodnímu a kulturnímu dědictví

Tematické okruhy průřezového tématu

Environmentální výchova je členěna do tematických okruhů, které umožňují celistvé pochopení problematiky vztahů člověka k životnímu prostředí, k uvědomění si základních podmínek života a odpovědnosti současné generace za život v budoucnosti.

- o Ekosystémy – les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční významy lesa); pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na polích, pole a jejich okolí); vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii); moře (druhová odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého) a tropický deštný les (porovnání, druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam a význam pro nás); lidské sídlo – město – vesnice (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí, aplikace na místní podmínky); kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek)
- o Základní podmínky života – voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení); ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás); půda (propojenost složek prostředí, zdroj

výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině; ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů); ekosystémy – biodiverzita (funkce ekosystémů, význam biodiverzity, její úrovně, ohrožování a ochrana ve světě a u nás); energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky); přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí)

- Lidské aktivity a problémy životního prostředí – zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství; doprava a životní prostředí (význam a vývoj, energetické zdroje dopravy a její vlivy na prostředí, druhy dopravy a ekologická zátěž, doprava a globalizace); průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vlivy průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a jejich působení, vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti); odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny); ochrana přírody a kulturních památek (význam ochrany přírody a kulturních památek; právní řešení u nás, v EU a ve světě, příklady z okolí, zásada předběžné opatrnosti; ochrana přírody při masových sportovních akcích – zásady MOV); změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy); dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti (Státní program EVVO, Agenda 21 EU) a akce (Den životního prostředí OSN, Den Země apod.)
- Vztah člověka k prostředí – naše obec (přírodní zdroje, jejich původ, způsoby využívání a řešení odpadového hospodářství, příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci – instituce, nevládní organizace, lidé); náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí); aktuální (lokální) ekologický problém (příklad problému, jeho příčina, důsledky, souvislosti, možnosti a způsoby řešení, hodnocení, vlastní názor, jeho zdůvodňování a prezentace); prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, jejich komplexní a synergické působení, možnosti a způsoby ochrany zdraví); nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás)

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

Charakteristika průřezového tématu

Průřezové téma Mediální výchova v základním vzdělávání nabízí elementární poznatky a dovednosti týkající se mediální komunikace a práce s médii. Média a komunikace představují velmi významný zdroj zkušeností, prožitků a poznatků pro stále větší okruh příjemců.

Mediální výchova má vybavit žáka základní úrovní mediální gramotnosti. Ta zahrnuje jednak osvojení si některých základních poznatků o fungování a společenské roli současných médií (o jejich historii, struktuře fungování), jednak získání dovedností podporujících poučené, aktivní a nezávislé zapojení jednotlivce do mediální komunikace. Především se jedná o schopnost analyzovat nabízená sdělení, posoudit jejich věrohodnost a vyhodnotit jejich komunikační záměr, popřípadě je asociovat s jinými sděleními; dále pak orientaci v mediovaných obsazích a schopnost volby odpovídajícího média jako prostředku pro naplnění nejrůznějších potřeb – od získávání informací přes vzdělávání až po naplnění volného času.

Realizace průřezového tématu Mediální výchova bude v případě žáků s lehkým mentálním postižením zaměřena především:

- na uvědomování si hodnoty vlastního života (zvláště volného času) a odpovědnosti za jeho naplnění;
- na využívání potenciálu médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času;
- na vytvoření představy o roli médií jak v klíčových společenských situacích a v demokratické společnosti vůbec, tak v každodenním životě v regionu;
- na rozvoj citlivosti vůči stereotypům v obsahu médií i způsobu zpracování mediálních sdělení;
- na rozvoj citlivosti vůči předsudkům a zjednodušujícím soudům o společnosti (zejména o menšinách) i jednotlivci;
- na rozvoj komunikačních schopností, zejména při veřejném vystupování;
- na využívání vlastních schopností v týmové práci a dovednosti přizpůsobit se potřebám a cílům týmu.

Znalosti a dovednosti, které budou součástí realizace průřezového tématu Mediální výchova pro žáky s lehkým mentálním postižením, zvolí vyučující vždy s ohledem na individuální možnosti žáků, tak aby vhodně doplňovaly a podporovaly utváření žádoucích postojů.

Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka

- V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:
 - přispívá ke schopnosti úspěšně a samostatně se zapojit do mediální komunikace
 - umožňuje rozvíjet schopnost analytického přístupu k mediálním obsahům a kritického odstupu od nich
 - učí využívat potenciál médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času
 - umožňuje pochopení cílů a strategií vybraných mediálních obsahů □ vede k osvojení si základních principů vzniku významných mediálních obsahů (zejména zpravodajských)
 - umožňuje získat představu o roli médií v klíčových společenských situacích a v demokratické společnosti vůbec (včetně právního kontextu)
 - vytváří představu o roli médií v každodenním životě v regionu (v lokalitě)
 - vede k rozeznávání platnosti a významu argumentů ve veřejné komunikaci □ rozvíjí komunikační schopnost, zvláště při veřejném vystupování a stylizaci psaného a mluveného textu
 - přispívá k využívání vlastních schopností v týmové práci i v redakčním kolektivu
 - přispívá ke schopnosti přizpůsobit vlastní činnost potřebám a cílům týmu
- V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:
 - rozvíjí citlivost vůči stereotypům v obsahu médií i způsobu zpracování mediálních sdělení
 - vede k uvědomování si hodnoty vlastního života (zvláště volného času) a odpovědnosti za jeho naplnění
 - rozvíjí citlivost vůči předsudkům a zjednodušujícím soudům o společnosti (zejména o menšinách) i jednotlivci

- napomáhá k uvědomění si možnosti svobodného vyjádření vlastních postojů a odpovědnosti za způsob jeho formulování a prezentace

Tematické okruhy průřezového tématu

Mediální výchova na úrovni základního vzdělávání obsahuje základní poznatky a dovednosti týkající se médií a mediální komunikace. Tematické okruhy mediální výchovy se člení na tematické okruhy receptivních činností a tematické okruhy produktivních činností.

- o Tematické okruhy receptivních činností
 - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení – pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě; rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních a společensky významných; hodnotící prvky ve sdělení (výběr slov a záběrů); hledání rozdílu mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením; chápání podstaty mediálního sdělení, objasňování jeho cílů a pravidel; identifikování základních orientačních prvků v textu
 - Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality – různé typy sdělení, jejich rozlišování a jejich funkce; rozdíl mezi reklamou a zprávou a mezi „faktickým“ a „fiktivním“ obsahem; hlavní rysy reprezentativnosti (rozlišení reality od stereotypů zobrazovaných médii jako reprezentace reality); vztah mediálního sdělení a sociální zkušenosti (rozlišení sdělení potvrzujících předsudky a představy od sdělení vycházejících ze znalosti problematiky a nezaujatého postoje); identifikace společensky významných hodnot v textu, prvky signalizující hodnotu, o kterou se sdělení opírá; identifikace zjednodušení mediálních sdělení, opakované užívání prostředků (ve zpravodajství, reklamě i zábavě)
 - Stavba mediálních sdělení – příklady pravidelností v uspořádání mediálních sdělení, zejména ve zpravodajství (zpravodajství jako vyprávění, sestavování příspěvků podle kritérií);
 - Vnímání autora mediálních sdělení – identifikování postojů a názorů autora v mediálním sdělení; výrazové prostředky a jejich uplatnění pro vyjádření či zastření názoru a postoje i pro záměrnou manipulaci;
 - Fungování a vliv médií ve společnosti – organizace a postavení médií ve společnosti; faktory ovlivňující média, interpretace vlivů působících na jejich chování; způsoby financování médií a jejich dopady; vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska současné i historické perspektivy; role médií v každodenním životě jednotlivce, vliv médií na uspořádání dne, na rejstřík konverzačních témat, na postoje a chování; role médií v politickém životě (předvolební kampaně a jejich význam); vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti); role médií v politických změnách
- o Tematické okruhy produktivních činností
 - Tvorba mediálního sdělení – uplatnění a výběr výrazových prostředků a jejich kombinací pro tvorbu věcně správných a komunikačně (společensky a situačně) vhodných sdělení; tvorba mediálního sdělení pro školní časopis, rozhlas, televizi či internetové médium;